

Innspill til skjermbruk-utvalget

Skjermbruken i barnehager, SFO og skolene er ulikt rundt om i landet, fra at skjermen blir brukt som vikar, til at den er en naturlig del av det pedagogiske opplegget. Rammeplanen for barnehage legger føringer for digital praksis. Når personalet bruker digitale verktøy skal dette gjøres i aktivitet sammen med barna, og ikke som en «passiv barnevakt». De ansatte skal vise digital dømmekraft, og legge til rette for kreativ og skapende bruk av digitale verktøy.

Digital dømmekraft betyr kunnskap om hvordan algoritmene fungerer når man gjennomfører digitalt informasjonssøk og et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk. Dessverre vet vi at mange, både unge og eldre, lever på egne digitale plattformer som blir til ekko-kammer for egne meninger. Vi mister muligheten til å kunne ha dialog selv om man er uenig.

Fagforbundet mener:

ansatte og foreldre må få felles forståelse av hva som menes med opphavsrett og kildekritikk og hvordan barns personvern ivaretas.

Overordnet skal skolen bidra til at elevene blir nysgjerrige og stiller spørsmål. De skal utvikle vitenskapelig og kritisk tenkning, som skal gi de etisk bevissthet. Skolen skal legge til rette for og støtte elevenes utvikling av de fem grunnleggende ferdighetene gjennom hele opplæringsløpet.

Kampanjen til datatilsynet «I beste mening om bilder av barn på nett»¹ er hovedregelen er at man alltid skal be om samtykke fra alle som direkte eller indirekte kan gjenkjennes på et bilde før det publiseres. Dersom du ikke tar bildene i privat regi, men som ansatt ved skole, barnehage, fritidsaktivitet eller lignende, må du ha tillatelse også før bildet blir tatt.

Fagforbundet foreslår:

Nasjonale kampanjer for å gi barn/elever, foreldre og ansatte felles kunnskap om etiske og faglige digitale dilemmaer.

Regjeringen jobber med en stortingsmelding om sosial utjevning. Målet er å gi alle barn og unge like muligheter. Digitale verktøy og digitale plattformer koster penger, og det er en frykt for at det blir et skille mellom barn fra familier med god digital kompetanse, og barn som ikke har tilgang til denne kompetanse hjemme.

Fagforbundet foreslår

Alle barn som går i barnehage, SFO og skole må få digital kompetanse, så de blir inkludert i det digitale samfunnet som de vokser opp i.

---

¹ <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/bilder-av-barn-pa-nett/>

Digital kompetanseheving

Fagforbundet gjennomførte i 2023 i samarbeid med NIFU en kartlegging av våre medlemmer i skole og SFO. Forskningsrapporten «Skolemiljøansattes rolle og kompetanse i laget rundt eleven»² viser at nesten halvparten av de skolemiljøansatte som jobber i skole/SFO ikke er blitt inkludert i kompetansetiltak hos nåværende arbeidsgiver.

Det er skremmende høye tall når vi vet hvor viktig det er at de ansatte holder seg oppdatert, på faglige og etiske problemstillinger. Under pandemien så vi hvor stor forskjell det var på digitale kompetanse blant de ansatte og fra skole til skole.

Mange elever sier at de ikke skiller mellom den digitale og analoge hverdagen. For de ansatte er det imidlertid et tydelig skille. Skoleansatte må kunne bruke de digitale verktøy som er tilgjengelig, og de må ha en forståelse for hvorfor akkurat disse verktøyene skal brukes overfor de ulike elevgruppene.

Fagforbundet foreslår:

Hele laget må inkluderes, også i den digitale skoledagen. Det må bli slutt på at over halvparten av Fagforbundets medlemmer ikke er inkludert skoleeiers kompetanseplaner.

Digital kompetanse hos barne- og ungdomsarbeideren³

Digitale ferdigheter er en av de grunnleggende ferdighetene i læreplanene, i vg3 barne- og ungdomsarbeiderfaget. Digitale ferdigheter innebærer å innhente og behandle informasjon og fagstoff. Videre innebærer det å vurdere, organisere og bruke informasjon fra digitale kilder hensiktsmessig og følge regler for opphavsrett.

Det innebærer også å kunne bruke digitale samhandlingsprosesser i det pedagogiske arbeidet. Digitale ferdigheter innebærer også digital dømmekraft og evnen til å vurdere egen rolle på internett og i sosiale medier.

Kjerneelementet teknologi og lovverk handler om muligheter og utfordringer som barn og unge møter i en teknologisk og digital hverdag, og om å veilede barn og unge til å gjøre gode valg. Det handler om å bruke ny teknologi i det pedagogiske arbeidet og å kommunisere med barn og unge og foresatte på aktuelle digitale plattformer. Det handler også om å følge etiske retningslinjer og å kjenne til relevant lovverk.

Fagforbundet foreslår:

Barne- og ungdomsarbeiderens digitale kompetanse må komme tydeligere fram i rapporten.

---

² <https://www.nifu.no/mange-skoleansatte-opplever-at-deres-faglige-bakgrunn-ikke-utnyttes-godt-nok/>

³ <https://www.udir.no/lk20/bua03-02/kompetansemaal-og-vurdering/kv489>

Fagskoler tilbyr videreutdanning; den teknologiske utviklingen i samfunnet er enorm, og dette får konsekvenser for barnehagen, SFO og skolen som pedagogisk virksomhet. Videreutdanning på fagskolenivå kan bidra til at barn får støtte av kompetente voksne som kan hjelpe dem og veilede dem i den digitale hverdagen. Dette forutsetter at personalet får utvikle sin digitale praksis i det pedagogiske arbeidet.

Fagforbundet foreslår:

Flere fagskoletilbud som tilbyr videreutdanning innen digital praksis og digital didaktikk for ansatte i barnehage, SFO og skole.

Digitale verktøy

Bruken av digitale verktøy i oppvekstsektoren er omfattende. Det finnes nesten en «app for alt» Det er en jungel av tilbydere, og barnehage- og skoleeiere står overfor vanskelige valg når de skal finne nye digitale plattformer og lærebøker. For barn og elever som trenger alternative kommunikasjonsformer kan digitale verktøy gi gjøre det enklere å kommunisere med ansatte og andre barn og medelever. Disse barna/elevene trenger et godt nettverk i skolen/SFO.

Myndighetenes verktøy må bli mer kjent i sektoren og myndighetene må øke sin digitale kompetanse for dagens og fremtidens utfordringer.

Gode digitale verktøy kan bidra til at flere barn og elever får større utbytte av undervisningen. Digital dømmekraft er viktig for å skille på hva som er positiv og nyttig bruk og hva som kan skape avhengighet.

I dag bruker både barnehager og SFO digitalt verktøy for å registrere når barn kommer og når de går. Men hvem eier serverne hvor slike opplysninger lagres, og hva kan slik informasjon brukes til? Det er viktig å sikre barnas rett på til personvern.

Fagforbundet foreslår:

Personlig informasjon som barnehager, SFO og skoler registrerer må lagres trygt, slik at barns rett til personvern ivaretas.